

3. BOŽÍ SLOVO – ZÁKLAD OŽIVENÍ

Neodchýlil jsem se od tvých nařízení, neboť tys mě vyučil. Jak příjemné jsou mému patru tvé řeči, mým ústům jsou sladší než med. Díky tvým příkázáním jsem mnohému porozuměl, proto nenávidím každou stezku klamu. Tvé slovo je lampou pro mé nohy, je světlem na mé stezce. Přísahal jsem-- a také to splním-- že budu dbát na tvá spravedlivá nařízení. Byl jsem velmi pokořen, Hospodine, obživ mě podle svého slova.

Žalm 119,102-107 (ČSP)

CO NA TO TEOLOG?

MgA. Martin Lindtner, kazatel

Je všeobecně známo, že žalm 119 je nejdelší skladbou žaltáře. Je také nejdelší kapitolou bible a nejdelší modlitbou, která je v bibli zaznamenána. Po formální stránce jde o báseň s velmi pečlivě propracovanou strukturou. C. S. Lewis na adresu Žalmu 119 poznamenává, že jeho struktura připomíná vzorec, který je vypracovaný jako výšivka, steh po stehu, během dlouhých hodin. Jinými slovy, máme před sebou žalm, který není náhlým výlevem srdce, ale naopak dokonale propracovaným mistrovským dílem. Obsahuje 22 slok, tedy stejný počet, jako je počet písmen v hebrejské abecedě. Každá sloka je složena z osmi veršů. V rámci jedné sloky začíná každý verš stejným písmenem, tzn. že v první sloce, která obsahuje 8 veršů, začíná všech 8 veršů prvním písmenem hebrejské abecedy, tedy álef, ve druhé začíná všech 8 veršů druhým písmenem hebrejské abecedy, bét, atd. Tato detailní propracovanost není samoúčelná. Podobně jako autor využil všech 22 písmen hebrejské abecedy, bude i hlavní téma žalmu rozehráno ve vší plnosti, od A do Z. Vše podstatné je k hlavnímu tématu v žalmu řečeno. Otázka potom zní: Co je hlavním tématem Žalmu 119? Pokud jej pročitáme pozorně, pak si můžeme všimnout, že v každém ze 176 veršů, vyjma jednoho, nalezneme zmínku o Božím slově. Boží řeč, ve všech jejích podobách a odstínech, hraje v žalmu hlavní roli. Pro označení Božího slova používá žalmista 8 různých hebrejských výrazů. V Českém studijním překladu je máme přeloženy například jako "zákon", "svědectví", "příkázání", "ustanovení", "nařízení" nebo "řeč". Číslo 8 hraje v žalmu důležitou úlohu a není náhodné. Už víme, že každá sloka je složena z osmi veršů, a celý žalm obsahuje 8 různých výrazů pro Boží slovo. Osmička je v hebrejském myšlení číslem šťastným. Je nositelkou něčeho nového a lepšího, nejčastěji nové a lepší kvality života. Osmička je dnem nového týdne, 8 lidí bylo zachráněno v korábu, osmý den se koná obřizka, a také Ježíš Kristus byl vzkříšen osmý den. Žalmista chce zdůrazněním čísla 8 podpořit hlavní myšlenku žalmu. Totiž, že Boží slovo se může stát směrovkou k novému životu. Může se stát průvodcem na cestě k lepší kvalitě života, k životu, který není jen další promarněnou šancí, ale naopak má novou hodnotu, svěžest a smysl. A koneckonců Boží slovo může člověku otevírat dveře do nového věku, kterému říkáme Boží království. Záměrně jsem použil slovíčko "může", protože Boží slovo nefunguje jaksi automaticky. Může se stát směrovkou k nové kvalitě života tehdy, když se s ním vnitřně ztotožníme, když ho uložíme hluboko do svého nitra, a necháme se jím ve svém životě přemáhat. Žalmista ve svých vyjádřeních používá mnoho citací jiných biblických míst. Někteří badatelé se domnívají, že tak činí z nedostatku vlastní invence. Ale opak je pravdou. On se nedovede vyjadřovat jinak, protože boží slovo v něm doslova zdomácnělo. Žalmista je člověk, který je "načichlý" Božím slovem. Má zkušenost s obživující mocí Božího slova a stále znovu a znovu se této moci u Hospodina dožaduje. Několikrát v žalmu přikazuje Hospodinu:

"Obživ mne svým slovem!" Jeho příkaz ale není projevem nadřazenosti a povýšenosti vůči Pánu Bohu; naopak, žalmistovy příkazy Bohu jsou vyjádřením jeho nejhlubší touhy po nové zkušenosti s obživující mocí Hospodinova slova.

Na závěr mi dovoluji jedno doporučení. Nenechte se odradit délkou žalmu 119. V jeho délce se totiž zrcadlí délka jednoho lidského života. Zkuste jej číst jako napínavý životopis nebo modlitební deník člověka, který vede celoživotní zápas o přítomnost Hospodinova slova ve svém životě. Dočtete se tak o jeho zápasech se sebou samým, se svým okolím, které jej ohrožuje, ale i s Bohem samotným. Žalm 119 je nejdelší modlitbou Bible, protože zápas o zkušenost s obživující mocí Hospodinova slova se vede především na modlitbě.

A CO S TÍM?

Jan Dymáček, BTh., kazatel

Když mluvíme o Bibli kralické, tak je třeba říct, že vlastně Bible kralická je něco, co lidé v minulosti a také i dnes považují za velice důležité. Jednak do oblasti duchovní sféry života, a samozřejmě Bible kralická má i své dějinné záležitosti - a, to je to, že vlastně udržovala český jazyk v době, kdy to bylo s ním velice na pováženou. Samozřejmě byl to poklad pro ty lidi, protože oni skutečně si vážili toho Božího slova, zvláště když to bylo Boží slovo, které bylo těžko dosažitelné. Byla to drahá záležitost pro ně, a také to bylo něco, co nebylo povoleno, takže tím pádem vlastně lidé to schovávali. Bylo to pro ně něco, co bylo opravdu vzácným podkladem. My dnes říkáme, že to byla Bible kralická, ale teď se vlastně nacházíme v Ivančicích. Ale proč právě v Ivančicích?

V roce 1558 přichází do Ivančic biskup Jednoty bratrské Jan Blahoslav. Vedle Jana Amose Komenského patřil mezi nejvzdělanější muže Jednoty bratrské a on přinesl vlastně takový nový vítr v oblasti vzdělávání. Ještě více mu ale šlo o to, že chtěl, aby tady byla tiskárna. Měl totiž tu myšlenku, aby zde byla přeložena Bible do českého jazyka, a to z původních jazyků, - a to je tedy hebrejšтина, aramejšтина a řečtina. V roce 1577 byl vydán Rudolfův majestát, který hovořil o tom, že jsou zakázány jakékoliv tiskárny mimo ty oficiální. Bylo to v souvislosti s tím, že to byl majestát proti náboženským novotám na Moravě. A v roce 1578 tedy byla tato tiskárna prozrazena a bylo potřeba ji převézt. Převezli ji tedy do Kralic, kde byl rod Žerotínů, který držel nad Jednotou bratrskou ochrannou ruku. A to proto, že Karel ze Žerotína byl členem Jednoty bratrské...

Mgr. Jiří Mitáček, PhD., Moravské zemské muzeum: Ten mohl právě v Kralicích nad Oslavou poskytnout Jednotě bratrské to nejlepší možné zázemí ve zdejší tvrzi vladyků z Kralic. A tady tedy mohli nerušeně členové tiskárny i vlastně členové toho autorského kolektivu, který neustále pracoval na těch překladech, tak zde mohli nerušeně ve své práci pokračovat.

Monika Doležalová, průvodkyně: Takhle nějak vypadal tiskařský lis, na kterém tiskli v šestnáctém století Čeští bratři ve své tiskárně v Kralicích. Tiskařský lis je funkční, a já vám natisknu stránku ze čtvrtého dílu Kralické bible, z proroků, a je to stránka z knihy Ezechiel.

Šestidílná Bible kralická se tedy vydávala vlastně od toho roku 1579 až do roku 1593. Potom byla ještě vydána jednodílná Bible kralická, která už byla bez těch poznámek (bylo to v roce 1596), a později byla ta Bible znovu silně zrevidována, a vydána znovu jako "jednodílka" v roce 1613. A to je to datum, které dneska vlastně slavíme jako 400 let Bible kralické.

Mgr. Jiří Mitáček, PhD., Moravské zemské muzeum: Největším přínosem Bible kralické je jednak krása toho jazyka. Kvalita toho překladu, kvalita té češtiny, jakou je ta Bible vlastně vytištěna, na míle předběhla vlastně svou dobu. A pak samozřejmě je to i ta kvalita těch samotných tisků, protože ty kralické tisky byly mimořádně typograficky kvalitní. Měly

spoustu ozdob a patří dodnes k tomu nejlepšímu, co vlastně evropská typografie může vlastně dnešnímu návštěvníkovi expozic nabídnout.

V závěru bych chtěl říct to, že si velice vážím nejen Bible kralické, ale také přípravy této Bible. Těch lidí, kteří na ní pracovali. Bylo to jednak obrovské riziko, které oni postupovali vzhledem k tomu, že ta doba byla nepříznivá. Byla to obrovská práce a oni byli velice pilní. A byli to lidé, kteří opravdu tomu obětovali všechno. Tam byla obrovská láska k Božímu slovu. Oni byli ochotni obětovat nejenom svoje zdraví, ale i svoje životy a čas, aby Boží slovo bylo v českém jazyce. A já si obvykle kladu otázku, když Bibli kralickou čtu, jestli já mám takové zapálení pro Boží slovo jako naši předkové, kteří tuto Bibli překládali.